

ПРАВОВИЙ СТАТУС БОРЖНИКА ТА ВИКОНАВЦЯ ЗА НОВОЮ РЕДАКЦІЄЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ»

*Доповідач: Островська В. студентка групи Ю-74, СумДУ
Науковий керівник: Сайко Л.Ю., ст. викладач кафедри права*

8 березня 2011 року набрали чинності зміни до Закону України «Про виконавче провадження», які передбачають нову його редакцію.

По-перше державні виконавці матимуть доступ до електронних баз та реєстрів, які містять інформацію про майно та кошти боржника (раніше для них відкритим був лише доступ до бази ДАІ). Запроваджено новий механізм реалізації та оцінки арештованого державним виконавцем майна (розпочнуть роботу комісійні магазини, в яких продаватимуть майно боржників, що перебувало у вжитку і раніше практично ніколи не реалізовувалося через систему аукціонів).

Зокрема виключно на прилюдних торгах (аукціонах) реалізовуватиметься лише нерухоме майно, транспортні засоби, повітряні, морські та річкові судна. В інших випадках реалізація майна допускається на комісійних засадах.

Виконавці отримали можливість арештовувати активи боржника в банківських установах та арештовувати рахунки, відкриті в банківських установах після прийняття постанови про накладення арешту.

Змінено роль боржника у виконавчому провадженні (самостійне виконання, встановлення відповідальності за невиконання судового рішення, право на оскарження рішень, дій або бездіяльності державних виконавців в судовому порядку).

Попередня редакція Закону надавала боржнику законні можливості для ухилення від виконання судових рішень — фактично кожна процесуальна дія повинна була погоджуватись державним виконавцем з боржником. Новою редакцією пропонується відійти від можливості адміністративного оскарження боржником дій державного виконавця та забезпечити виключно судову процедуру. Адже тільки суд, який виносив рішення, може фактично й далі вирішувати можливість або неможливість його виконання.

Новий закон повинен підвищити рівень захищеності держвиконавця та його ролі, як представника державної влади. Як результат, фахівці прогнозують підвищення ефективності виконавчого провадження в Україні та скорочення його термінів.

Зміни передбачають значне скорочення загального строку пред'явлення виконавчих документів до виконання. Так, якщо раніше для пред'явлення виконавчих листів та інших судових документів до органів виконавчої служби для забезпечення виконання судових рішень у примусовому порядку для громадян та підприємств був встановлений 3-річний строк, то за новою редакцією це вже 1 рік. Водночас, для пред'явлення виконавчих листів та інших судових документів, що стосуються стягнення періодичних платежів (у справах про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом чи іншим ушкодженням здоров'я, втратою годувальника тощо) можуть бути пред'явлені для виконання протягом усього періоду, на який присуджені платежі.

Нововведеннями передбачено збільшення розміру виконавчого збору, тобто суми коштів, яка стягується з боржника в разі невиконання ним рішення в добровільному порядку, крім випадків, коли цей збір згідно із законом не стягується. Так, для боржників фізичних осіб (громадян) та юридичних осіб (підприємств, установ, організацій) – за невиконання рішення немайнового характеру в добровільному порядку сума виконавчого збору встановлені такі:

- для фізичних осіб-боржників – 40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ).
- для юридичних осіб-боржників – 80 НМДГ.

Раніше ці суми були відповідно 20 та 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Новою редакцією Закону «Про виконавче провадження» посилена відповідальність за невиконання рішень про вчинення певних дій та рішень судів про поновлення на роботі. Відтепер за такі дії/бездіяльність при поновленні на роботі працівника (наприклад, коли є рішення суду про поновлення на роботі, яке набрало законної сили, але роботодавець його не

виконує добровільно) для боржника фізичної особи встановлено штраф від 10 до 20 НМДГ. А боржника посадову особу можна буде оштрафувати на суму від 20 до 40 НМДГ.

Ці нововведення мають суттєво дисциплінувати боржників, а також ефективно захищатимуть незаконно звільнених з роботи, сприяючи вчасному їх поновленню на роботі. Крім того, змінами суттєво збільшений максимальний розмір звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника з двох мінімальних заробітних плат до трьох мінімальних заробітних плат.

Змінами до законодавства більш детально було врегульовано притягнення боржників, які заборгували виплату аліментів, до кримінальної відповідальності. Зокрема, якщо заборгованість за аліментами сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, то державний виконавець звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності за злісне ухилення від сплати аліментів. Раніше такої норми в Законі України «Про виконавче провадження» не було, що давало держвиконавцям простір для маніпуляцій, або «наполегливих» прохань до стягувачів аліментів самим звертатися до правоохоронців з заявами про злочин.

Серед нововведень є також норма про заборону виїзду за кордон боржників – як фізичних осіб, так і керівників юридичних осіб (наприклад, директорів тих підприємств, на яких є заборгованість з виплати зарплати).

Отже, законом пропонуються заходи, які покликані змінити ставлення до державного виконавця як до представника влади. Зокрема, це встановлення відповідальності за чинення державному виконавцю перешкод, погрози його життю, здоров'ю, майну під час виконання ним своїх службових обов'язків, а також підвищення його соціальної захищеності.

Також вирішено проблему неузгодженості норм Закону України "Про виконавче провадження" з нормами інших законодавчих актів в частині організації примусового виконання рішень. В тому числі це стосується процесуальних кодексів в частині організації виконання окремих категорій рішень, процедури винесення цих рішень та звернення їх до виконання.

Література:

1. Панова Н.Л.: З боржниками по-новому, [Електронний ресурс]: Закарпатський інформаційний тижневик «Р.І.О.». – 2011. - Режим доступу: <http://www.rionews.com.ua/mixed/socio/now/n1176163158>
2. Юридичний відділ РОГО КВУ: Зміни в Законі «Про виконавче провадження», [Електронний ресурс]: офіційний сайт РОГО КВУ. – 2011.- Режим доступу: <http://cvu.com.ua/ua/law.php?id=405>